

3. Грузинова Л. Б. Иностранная библиография : учебное пособие / Л. Б. Грузинова — Москва : Мир книги, 1997. — 164 с.
4. Грузинова Л. Б. Библиография в зарубежных странах : конспект лекций / Л. Б. Грузинова, Н. Г. Каменская. — Москва : Изд-во МПИ, 1988. — 60 с.
5. Лисицына Н. А. Деятельность Библиографической секции ИФЛА в области международного профессионального сотрудничества / Н. А. Лисицына, И. Г. Хомякова // Культура и образование. — 2014. — № 10, окт. — Режим доступа: <http://vestnik-rzi.ru> (дата обращения: 01.03.2015). — Загл. с экрана.

Mykola Senchenko

Publishing and book trade bibliography in foreign countries

The article considers aspects of formation and characteristics of publishing and book trade bibliography in foreign countries. Its historical experience is diverse and specific due to national conditions, but even in this diversity, the general patterns and features inherent in the publishing and book trade bibliography of many countries are clear. On the example of the history of origin, development and modern practice of publishing and book bibliography of Great Britain, the USA, Germany and France we trace both national features and regularities of the historical way and modern structure of this kind of activity.

It is emphasized that bibliographic information about publishing products is the only possible form of presenting information about the product in the book trade. Management decisions, success of commercial enterprises, profit-making, etc. depend on the rules and principles on the basis of which bibliographic information is created and disseminated. The importance of modern bibliography enhances the widespread introduction of Internet technologies, their use in the sale of books and other publishing products, the organization of virtual bookstores and more.

Keywords: book trade bibliography; publishing bibliography; bibliography theory; history of book trade bibliography; book catalogs; foreign bibliography

References

1. Sikorskij N. M. (gl. red.). (1982). *Knigovedenie: Enciklopedicheskij slovar*. Moskva: Sov. enciklopediya.
2. Senchenko M. I. and Afonin O. V. (2009). *Ukrayinska kniga v konteksti svitovogo knigovidannya*. Kyiv: Kn. palata Ukraini.
3. Gruzinova L. B. (1997). *Inostrannaya bibliografiya : uchebnoe posobie*. Moskva: Mir knigi.
4. Gruzinova L. B. and Kamenskaya N. G. (1988). *Bibliografiya v zarubezhnyh stranah : konspekt lekcij*. Moskva: Izd-vo MPI.
5. Lisicyna N. A. and Homyakova I. G. (2014). *Deyatelnost Bibliograficheskoy sekcii IFLA v oblasti mezhdunarodnogo professionalnogo sotrudnichestva*. *Kultura i obrazovanie*, 10, okt., [online]. Available at: <http://vestnik-rzi.ru> [Accessed 01.03.2015].

Надійшла до редакції 23 листопада 2020 року

УДК 655.4:015](477)"2019"(045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2020.11(292).9-16

Лідія Очеретяна,

*старший науковий співробітник відділу наукової підготовки
державних бібліографічних покажчиків Книжкової палати України,
e-mail: litopys@ukrbook.net*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5894-2955>

Книги України в дзеркалі державної бібліографії (за матеріалами бази даних державної бібліографії "Літопис книг" за 2019 рік)

Система бібліографічної інформації Книжкової палати України, ґрунтуючись на надходженні обов'язкових примірників, всебічно охоплює різні види вітчизняної друкованої продукції та слугує вичерпною базою для створення й видання державних бібліографічних покажчиків. Найбільш значущим складником державної поточної бібліографії є "Літопис книг", що містить якнайповнішу бібліографічну інформацію про видані в Україні книги та брошури з усіх галузей знань: наукові, науково-популярні, навчальні, довідкові, релігійні, офіційні, суспільно-політичні, виробничо-практичні, літературно-художні й популярні видання для дітей та юнацтва тощо.

Сучасні тенденції розвитку книговидавничої галузі, науки й культури зумовлюють потребу бібліометричного аналізу бази даних державної бібліографії книжкових видань "Літопис книг". Пропонований аналітичний огляд висвітлює тематичний розподіл видань у базі даних за 2019 р., що містить 17 634 бібліографічні записи відповідно до класів УДК.

Проведено порівняльний аналіз кількості видань за розділами УДК з метою визначення тематичної спрямованості книговидавництва в Україні 2019 р. відповідно до галузей наук. Під час аналізу виявлено, що більшість записів належать до класів 0, 3, 6 та 8 — 13 942 назви, або 79% загальної кількості видань 2019 р. — художні й літературознавчі твори та книги з питань освіти, юриспруденції, економіки, медицини, науки; решта розділів разом налічують менше як половину всіх записів бази даних — 21%, або 3692 записи.

Ключові слова: база даних; бібліографічна інформація; бібліометричний аналіз; дослідження; книги; брошури; неперіодичні видання

Мета дослідження: вивчення тематичної спрямованості книговидавництва в Україні на основі аналізу кількості записів у базі даних (БД) "Літопис книг" за 2019 р. за класами та розділами УДК.

Методи дослідження: бібліометричний аналіз.

Об'єкт дослідження: база даних "Літопис книг" за 2019 р.

До БД "Літопис книг" за 2019 р. увійшло 17 634 бібліографічні записи [1—8; 15]. У пропонованому аналізі вивчено їх розподіл за галузями знань відповідно до

класів системи Універсальної десяткової класифікації (УДК) (діагр. 1, 2 і табл. 1—10).

У діагр. 1 наведено тематичний розподіл бібліографічних записів на книги та брошури за класами УДК у відсотках від загальної кількості записів:

0 Загальний клас — 1593 записи, або 9,03%;

1 Філософія. Психологія — 690 записів, або 3,91%;

2 Релігія. Теологія (богослов'я) — 473 записи, або 2,68%;

3 Суспільні науки — 3996 записів, або 22,66%, — за кількісним розподілом посідає друге місце;

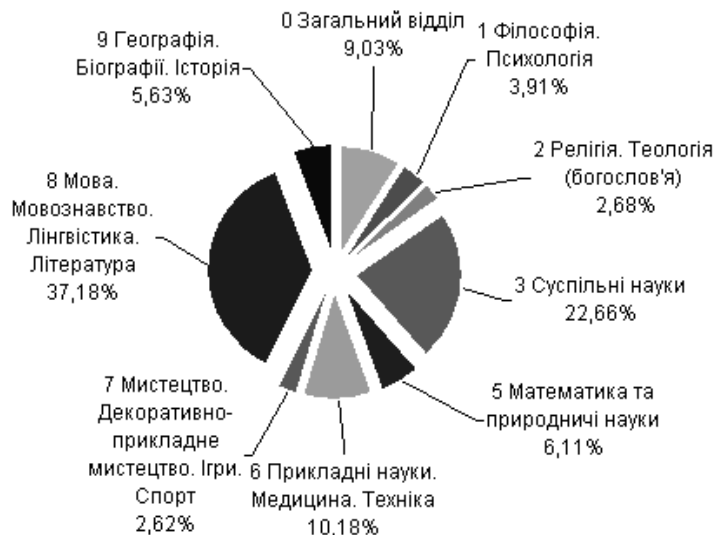
5 Математика та природничі науки — 1077 записів, або 6,11%;

6 Прикладні науки. Медицина. Техніка — 1796 записів, або 10,18%, — на третьому місці;

7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт — 462 записи, або 2,62%;

8 Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література — 6557 записів, або 37,18%, — на першому місці за кількістю опрацьованих видань;

9 Географія. Біографії. Історія — 990 записів, або 5,63%.

Діагр. 1. Розподіл книг та брошур за класами УДК

Результати бібліометричного аналізу бібліографічної інформації про книги та брошури в межах класів УДК наведено в табл. 1—10 (кількісний і відсотковий розподіл відповідно до загальної кількості записів у класі).

До класу 0 *Загальний клас* увійшли записи з питань науково-технічної інформації, бібліографії й бібліотечної справи, журналістики тощо. Поміж них вагому частину становлять видання розділів 00 *Пролегомена. Загальні*

питання науки та культури — 732 назви, або 45,95%; 087.5 *Публікації для молоді* — 666 записів, або 41,81%, та 01 *Бібліографія і бібліографічні покажчики. Каталоги* — 95 записів, або 5,96%; найменше видань відображено в розділах 050 *Серійні видання. Періодика* та 09 *Рукописи. Раритети і рідкісні книги* — по 2 записи, або 0,13%. У табл. 1 наведено розподіл бібліографічних записів за розділами цього класу [9].

Таблиця 1

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 0 Загальний клас

Назва розділу	К-сть записів	% заг. к-сті записів у класі
00 Пролегомена. Загальні питання науки та культури	732	45,95
01 Бібліографія і бібліографічні покажчики. Каталоги	95	5,96
02 Бібліотечна справа. Бібліотекознавство	18	1,13
030 Довідкові видання загального типу	4	0,25
050 Серійні видання. Періодика	2	0,13
06 Організації загального типу	31	1,95
07 Медіа. Засоби масової інформації (ЗМІ). Масова комунікація. Дослідження засобів масової інформації та комунікації	34	2,13
08 Видання змішаного змісту. Збірники	9	0,56
087.5 Публікації для молоді	666	41,81
09 Рукописи. Раритети і рідкісні книги	2	0,13
Усього	1 593	100

У табл. 2 подано результати аналізу тематичного розподілу публікацій розділу 00 *Пролегомена. Загальні питання науки та культури*. У ньому переважають видання підрозділів 005 *Управління. Менеджмент* — 317 записів, або 43,31%; друге місце посідає підрозділ

004 *Комп'ютерна наука і технологія. Застосування комп'ютера. Оброблення даних* — 228 записів, або 31,16%; третє — підрозділ 001 *Наука та знання загалом. Організація розумової праці* — 149 записів, або 20,36%; найменше записів зафіксовано в підрозділі 002 *Друк*

загалом. Документація. Книги. Авторство та 007 Діяльність і організація. Загальна теорія комунікацій і управління (кібернетика) — по 3 записи, або 0,40%.

За кількістю записів у класі 1 *Філософія. Психологія* переважають видання з психології — 450 записів,

або 65,22%, та філософських наук — 166 записів, або 24,06%. Найменшу частку записів містить розділ 17 *Філософія моралі. Етика. Практична філософія* — 17 записів, або 2,46%. Тематичний розподіл у класі 1 *Філософія. Психологія* наведено в табл. 3.

Таблиця 2

**Розподіл книг та брошур за підрозділами УДК
розділу 00 Загальні питання науки та культури**

Назва підрозділу	К-сть записів	% заг. к-сті записів у класі
001 Наука та знання загалом. Організація розумової праці	149	20,36
002 Друк загалом. Документація. Книги. Авторство	3	0,40
003 Системи письма і писемності	4	0,55
004 Комп'ютерна наука і технологія. Застосування комп'ютера. Оброблення даних	228	31,16
005 Управління. Менеджмент	317	43,31
006 Стандартизація та стандарти	11	1,50
007 Діяльність і організація. Загальна теорія комунікацій і управління (кібернетика)	3	0,40
008 Цивілізація. Культура. Прогрес	17	2,32
Усього	732	100

Таблиця 3

**Розподіл книг та брошур за розділами УДК
класу 1 Філософія. Психологія**

Назва розділу	К-сть записів	% заг. к-сті записів у класі
1/14 Філософія	166	24,06
159.9 Психологія	450	65,22
16 Логіка. Епістемологія. Теорія пізнання. Методологія та логіка науки	57	8,26
17 Філософія моралі. Етика. Практична філософія	17	2,46
Усього	690	100

Клас 2 *Релігія. Теологія (богослов'я)* містить 473 записи, з них найбільшу кількість становлять видання, присвячені християнству, — 391 назва, або 82,66%, а найменшу — з питань релігій стародавнього світу — 1 запис, або 0,19%. Результати аналізу розподілу книг та брошур цієї тематики відображено в табл. 4.

Клас 3 *Суспільні науки* є одним із найбільших за обсягом — 3996 записів, його значну частину становлять книги з питань освіти, навчання та виховання — 1545 записів, або 38,66%; права — 930 записів, або

23,27%, та економіки — 712 записів, або 17,82%. Результати аналізу розподілу видань наведено в табл. 5.

У класі 5 *Математика та природничі науки* переважають видання з питань математики — 395 записів, або 37,23%, біологічних наук — 189 записів, або 17,55%, фізики — 156 записів, або 14,48%, та хімії — 113 записів, або 10,49%. У табл. 6 наведено результати аналізу розподілу книг та брошур за розділами УДК зазначеного класу [10].

Таблиця 4

**Розподіл книг та брошур за розділами УДК
класу 2 Релігія. Теологія (богослов'я)**

Назва розділу	К-сть записів	% заг. к-сті записів у класі
2 Релігія. Теологія (богослов'я)	24	5,07
23 Релігії, які виникли на Індійському субконтиненті. Індійська релігія в широкому розумінні	12	2,54
24 Буддизм	2	0,42
25 Релігії стародавнього світу. Другорядні культи та релігії	1	0,19
26 Іудаїзм	4	0,85
27 Християнство	391	82,66
28 Іслам	18	3,81
29 Сучасні духовні рухи	21	4,46
Усього	473	100

Таблиця 5

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 3 Суспільні науки

Назва розділу	К-сть записів	% заг. к-сті записів у класі
30 Теорія, методологія та методи суспільних наук. Соціографія	44	1,10
31 Демографія. Соціологія. Статистика	190	4,75
32 Політика	188	4,70
33 Економіка. Економічні науки	712	17,82
34 Право. Юриспруденція	930	23,27
35 Державне адміністративне управління. Військова справа	246	6,16
36 Забезпечення духовних і матеріальних життєвих потреб	32	0,80
37 Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля	1 545	38,66
39 Етнографія. Звичаї. Традиції. Спосіб життя. Фольклор	109	2,74
Усього	3 996	100

Таблиця 6

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 5 Математика та природничі науки

Назва розділу	К-сть записів	% заг. к-сті записів у класі
502/504 Наука про навколишнє середовище. Енвіронментологія. Екологія	86	7,99
51 Математика	395	37,23
52 Астрономія. Астрофізика. Космічні дослідження. Геодезія	26	2,41
53 Фізика	156	14,48
54 Хімія. Кристалографія. Мінералогія	113	10,49
55 Геологія. Науки про Землю	51	4,74
56 Палеонтологія	7	0,10
57 Біологічні науки загалом	189	17,55
58 Ботаніка	26	2,41
59 Зоологія	28	2,60
Усього	1 077	100

У класі 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* відображено книги та брошури з питань технології різних галузей промисловості, роботи транспорту, сільського господарства, медицини, а також видання з практичного використання загальних законів фізики, хімії, біології для отримання необхідних для життя людини матеріалів і продуктів, використання природних багатств тощо [11—13]. За кількістю записів у

класі 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* переважають видання з питань медицини та охорони здоров'я — 613 записів, або 34,13%; інженерної справи та техніки — 413 записів, або 23,00%; сільського господарства — 237 записів, або 13,20%; найменша кількість назв — із питань біотехнології — 16 записів, або 0,89%. Результати аналізу тематичного розподілу класу 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* наведено в табл. 7.

Таблиця 7

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 6 Прикладні науки. Медицина. Техніка

Назва розділу	К-сть записів	% заг. к-сті записів у класі
60 Біотехнологія	16	0,89
61 Медичні науки	613	34,13
62 Інженерна справа. Техніка загалом	413	23,00
63 Сільське господарство та суміжні науки. Лісове господарство. Землеробство. Тваринництво. Полювання. Мисливство. Рибне господарство	237	13,20
64 Домоведення. Домашнє господарство. Комунальне господарство. Служба побуту	118	6,57
65 Організація та управління підприємствами зв'язку, транспорту, торгівлі, поліграфії. Бухгалтерська справа, рахівництво. Зв'язок з громадськістю	236	13,14
66 Хімічна технологія. Хімічна промисловість і споріднені галузі	74	4,12
67/68 Різні галузі промисловості та ремесла. Легка промисловість загалом	67	3,73
69 Будівельна промисловість. Будівельні матеріали. Будівельно-монтажні роботи	22	1,22
Усього	1 796	100

У класі 7 *Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт* згруповано книги та брошури з питань архітектури, образотворчого мистецтва, музики, спорту тощо. Розділ 79 *Видовищні види мистецтва. Розваги. Ігри. Спорт* налічує 180 записів, або 39,59%; 73/76 *Образотворче мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво* — 104 записи, або 22,51%, а найменшу кількість назв містить розділ 77 *Фотографія, техніка кінематографії* — 3 записи, або 0,02%. У табл. 8 наведено результати аналізу розподілу книг та брошур за розділами УДК зазначеного класу [14].

Під час аналізу з'ясовано, що найбільше записів на книги та брошури — 6557 — припадає на клас 8 *Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література*.

Найбільшу частину класу 8 становлять бібліографічні записи на книги та брошури розділу 82 *Література. Літературознавство* — 5632 записи, або 85,89%, розділу 81 *Лінгвістика. Мовознавство. Мови* — 876 записів, що становить 13,36%. Незначною кількістю репрезентовано видання із загальних питань лінгвістики та літератури — 49 записів, або 0,75%. Результати аналізу розподілу видань наведено в табл. 9.

Таблиця 8

**Розподіл книг та брошур за розділами УДК
класу 7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт**

Назва розділу	К-сть записів	% заг. к-сті записів у класі
7.01/.09 Теорія та філософія мистецтва, методи, періоди, стилі, способи представлення зображення	57	12,34
71 Планування у межах адміністративно-територіальних одиниць. Планування у міській та сільській місцевостях. Ландшафти, парки. Сади.	19	4,11
72 Архітектура	42	9,09
73/76 Образотворче мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво	104	22,51
77 Фотографія, техніка кінематографії та подібні процеси	3	0,02
78 Музика. Музичні інструменти	57	12,34
79 Видовищні види мистецтва. Розваги. Ігри. Спорт	180	39,59
Усього	462	100

Таблиця 9

**Розподіл книг та брошур за розділами УДК
класу 8 Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література**

Назва розділу	К-сть записів	% заг. к-сті записів у класі
80 Загальні питання лінгвістики та літератури. Філологія	49	0,75
81 Лінгвістика. Мовознавство. Мови	876	13,36
82 Література. Літературознавство	5 632	85,89
Усього	6 557	100

Матеріали з питань археології, географічних, історичних наук тощо подано у класі 9 *Географія. Біографії. Історія*. Він охоплює 990 бібліографічних записів на книги та брошури, поміж яких найбільшу кількість становлять видання з історії — 621 запис,

або 62,72%. Видань із краєзнавства зафіксовано 164 записи, або 16,57%, із питань біографічних досліджень, генеалогії, геральдики (гербознавство) — 35 записів, або 3,54%. Тематичний розподіл записів у класі 9 *Географія. Біографії. Історія* наведено в табл. 10.

Таблиця 10

**Розподіл книг та брошур за розділами УДК
класу 9 Географія. Біографії. Історія**

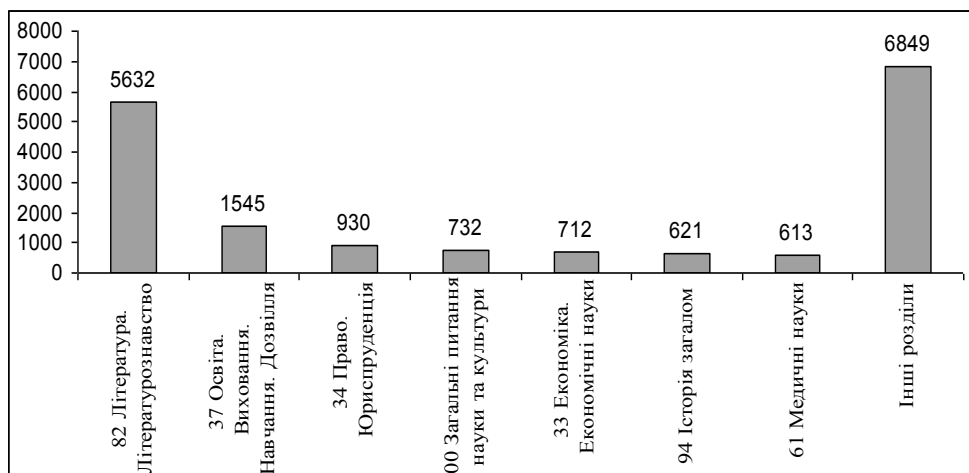
Назва розділу	К-сть записів	% заг. к-сті записів у класі
902/904 Археологія. Передісторія. Артефакти. Археологічні пам'ятки	24	2,42
908 Краєзнавство	164	16,57
91 Географія. Географічні дослідження Землі та окремих країн	87	8,79
92 Біографічні дослідження. Генеалогія. Геральдика (гербознавство). Прапори, стяги	35	3,54
930 Історична наука. Історіографія	59	5,96
94 Історія загалом	621	62,72
Усього	990	100

На підставі бібліометричного аналізу кількісних показників видань, опрацьованих у БД "Літопис книг" 2019 р. за розділами УДК, проведено порівняльний аналіз (діагр. 2).

Найбільшу кількість книг та брошур зафіксовано в розділі 82 *Література. Літературознавство* (5632 записи, або 31,93% загальної кількості). Друге місце посідає розділ 37 *Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля*

(1545 записів, або 8,76%), третє — розділ *34 Право. Юриспруденція* (930 записів, або 5,27%), четверте — розділ *00 Загальні питання науки та культури* (732 записи, або 4,15%), п'яте — *33 Економіка. Економічні науки* (712 записів, або 4,03%), шосте — розділ *94 Історія загалом* (621 запис, або 3,52%),

сьоме — розділ *61 Медичні науки* (613 записів, або 3,47%). Зазначені розділи становлять понад половину всіх записів у БД "Літопис книг", що у відсотковому відношенні відповідає 61,16%, або 10 785 записам. Решта розділів разом налічують менш як половину всіх записів БД — 38,84%, або 6849 записів.

Діагр. 2. Кількісний розподіл книг та брошур за розділами

Висновки. У результаті проведеного аналізу державної бібліографічної бази даних книжкових видань (БД "Літопис книг") із застосуванням методу бібліометричного аналізу виявлено такий тематичний розподіл книжкових видань та брошур в Україні у 2019 р. за класами та розділами УДК, в яких зареєстровано найбільшу кількість видань:

— понад третину всіх записів БД становлять видання класу *8 Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література* — 6557 записів, або 37,18%, — художні та літературознавчі твори;

— у класі *3 Суспільні науки* (3996 записів, або 22,66%) значну частку становлять видання розділів: *37 Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля* — 1545 записів, або 38,66%; *34 Право. Юриспруденція* — 930 записів, або 23,27%; *33 Економіка. Економічні науки* — 712 записів, або 17,82%;

— у класі *6 Прикладні науки. Медицина. Техніка* зареєстровано 1796 записів, або 10,18%, що

належать до таких розділів: *61 Медичні науки* — 613 записів, або 34,13%; *62 Інженерна справа. Техніка загалом* — 413 записів, або 23,00%; *63 Сільське господарство та суміжні науки. Лісове господарство. Землеробство. Тваринництво. Полювання. Мисливство. Рибне господарство* — 237 записів, або 13,20%;

— у класі *0 Загальний клас* зареєстровано 1593 записи, або 9,03%, найбільшу частку становлять видання розділу *00 Прологомена. Загальні питання науки та культури* — 732 записи, або 45,95%.

Отже, найбільша кількість записів належить до класів *0, 3, 6* та *8* — 13 942 записи, або 79% загальної кількості видань 2019 р., — художні й літературознавчі твори та книги з питань освіти, юриспруденції, економіки, медицини, науки, а решта розділів разом налічують менш як половину всіх записів бази даних — 21%, або 3692 записи.

Список використаної літератури

1. *Бібліографічний запис*. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1—2003, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. — Чинний від 2007—07—01. — Київ : Держспоживстандарт України, 2007. — 47 с. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
2. *Бібліографічний запис*. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.80—2000, IDT) : ДСТУ ГОСТ 7.80:2007. — [Чинний від 2008—04—01]. — Київ : Держспоживстандарт України, 2009. — III, III, 7 с., вкл. обкл. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
3. *Бібліографічний запис*. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами (ГОСТ 7.11—2004, MOD) : ДСТУ ГОСТ 7093:2009. — [Чинний від 2009—10—19]. — Київ : Держспоживстандарт України, 2009. — 82 с., вкл. обкл. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
4. *Видання*. Основні види. Терміни та визначення понять : ДСТУ 3017:2015. — [На заміну ДСТУ 3017—95 ; чинний від 2016—07—01]. — Київ : УкрНДНЦ, 2016. — IV, 38 с.
5. *Використання* Універсальної десятикової класифікації при формуванні структури бібліографічних показників : інструкція / [уклад.: О. М. Устіннікова, О. В. Ключніченко, М. Й. Ахвердова]. — Вид. 2-ге, випр. та допов. — Київ : Кн. палата України, 2019. — с. 43.
6. *Підготовка та редагування* бібліографічних посібників у виданнях : метод. рек. / [уклад.: П. М. Сенько, О. М. Устіннікова] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — Вид. 2-ге, без змін. — Київ : Кн. Палата України, 2017. — 66, [1] с. : табл.

7. *Про обов'язковий примірник документів : закон України від 9 квіт. 1999 р. № 595-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 22/23. — Ст. 199.*
8. *Складання бібліографічного запису на книги та брошури для каталогів і картотек : метод. рек. / [уклад.: Л. В. Вербицька, О. М. Устіннікова] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., випр. — Київ : Кн. палата України, 2017. — 63 с.*
9. *Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 0/3 Загальний клас. Філософія. Психологія. Релігія. Суспільні науки / [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України ім. Івана Федорова, 2008. — 383 с.*
10. *Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 5 Математика та природничі науки. 60 Біотехнологія. 61 Медичні науки / [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України ім. Івана Федорова, 2008. — 419 с.*
11. *Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 62 Машинобудування. Техніка в цілому / [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України ім. Івана Федорова, 2008. — 303 с.*
12. *Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 63/65 Сільське, лісове, рибне та мисливське господарство. Комунально-побутове господарство. Організація виробництва, торгівлі, транспорту, зв'язку, поліграфії. Бухгалтерія. Реклама : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України, 2011. — 151 с.*
13. *Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 66/69 Хімічна технологія. Хімічна промисловість. Різні галузі промисловості та ремесла. Будівельна промисловість : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України, 2012. — 263 с.*
14. *Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 7/9 Мистецтво. Ігри. Спорт. Мовознавство. Художня література. Літературознавство. Географія. Історія : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. Палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України, 2011. — 147 с.*
15. *Універсальна десяткова класифікація. Структура, правила ведення та індексування (ГОСТ 7.90—2007, MOD) : ДСТУ 6096:2009. — [Чинний від 2009—07—01]. — Київ : Держспоживстандарт України, 2009. — III, III, 21, [1] с. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).*

Lydiia Ocheretiana

Books of Ukraine in the mirror of the state bibliography (according to materials of database of the state bibliography "Book Chronicle" 2019)

The system of bibliographic information of the Book Chamber of Ukraine, based on the receipt of mandatory copies of printed materials, comprehensively covers various types of domestic printed materials and serves as an exhaustive basis for the creation and publication of state bibliographic indexes. The most important component of the current state bibliography is the "Book Chronicle", which contains comprehensive bibliographic information about books and brochures published in Ukraine from all fields of knowledge: scientific, popular science, educational, reference, religious, official, socio-political, production and practical, literary, artistic and popular publications for children and youth, etc.

Current trends in the development of the publishing industry, science and culture necessitate bibliometric analysis of the database of the state bibliography of book editions "Book Chronicle". The proposed analytical review covers the thematic distribution of publications in the database for 2019, which contains 17 634 bibliographic records, according to UDC classes.

A comparative analysis of the number of publications by sections of the UDC in order to determine the thematic focus of book publishing in Ukraine in 2019 in accordance with the branches of science. The analysis revealed that most of the records belong to classes 0, 3, 6 and 8 — 13 942 titles, or 79% of the total number of publications in 2019 — works of art and literature and books on education, law, economics, medicine, science; the remaining sections together account for less than half of all database records — 21%, or 3692 records.

Keywords: *database; bibliographic information; bibliometric analysis; research; books; brochures; non-periodicals*

References

1. *Bibliografichnij zapis. Bibliografichnij opis. Zagalni vimogi ta pravila skladannya (GOST 7.1—2003, IDT) : DSTU GOST 7.1:2006. (2007). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukrayini.*
2. *Bibliografichnij zapis. Zagolovok. Zagalni vimogi ta pravila skladannya (GOST 7.80—2000, IDT) : DSTU GOST 7.80:2007. (2009). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukrayini.*
3. *Bibliografichnij zapis. Skorochnennya sliv i slovospoluk, podanih inozemnimi yevropejskimi movami (GOST 7.11—2004, MOD) : DSTU GOST 7093:2009. (2009). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukrayini.*
4. *Vidannya. Osnovni vidi. Termini ta viznachennya ponyat : DSTU 3017:2015. (2016). Kyiv: UkrNDNC.*
5. *Ustinnikova O. M., Klyushnichenko O. V. and M. J. Ahverdova. [uklad.]. (2019). Viktoristannya Universalnoyi desyatkovoyi klasifikaciyi pri formuvanni strukturi bibliografichnih pokazhchikiv : instrukciya. Vid. 2-ge, vipr. ta dopov. Kyiv: Kn. palata Ukrayini.*
6. *Senko P. M. and O. M. Ustinnikova [uklad.]. (2017). Pidgotovka ta redaguvannya bibliografichnih posibnikiv u vidannyah : metod. rek. Vid. 2-ge, bez zmin. Kyiv: Kn. Palata Ukrayini.*
7. *Pro obov'yazkovij primirnik dokumentiv : zakon Ukrayini vid 9 kvit. 1999 r. № 595-XIV. (1999). Vidomosti Verhovnoyi Radi Ukrayini, 22/23, st. 199.*
8. *Verbicka L. V. and O. M. Ustinnikova [uklad.]. (2017). Skladannya bibliografichnogo zapisu na knigi ta broshuri dlya katalogiv i kartotek : metod. rek. 2-ge vid., vipr. Kyiv: Kn. palata Ukrayini.*

9. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2008). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 0/3 Zagalnij klas. Filosofiya. Psihologiya. Religiya. Suspilni nauki.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini im. Ivana Fedorova.
10. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2008). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 5 Matematika ta prirodnihi nauki. 60 Biotehnologiya. 61 Medichni nauki.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini im. Ivana Fedorova.
11. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2008). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 62 Mashinobuduvannya. Tehnika v cilomu.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini im. Ivana Fedorova.
12. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2011). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 63/65 Silske, lisove, ribne ta mislivske gospodarstvo. Komunalno-pobutove gospodarstvo. Organizaciya virobnictva, torgivli, transportu, zv'yazku, poligrafii. Buhgalteriya. Reklama.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini.
13. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2012). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 66/69 Himichna tehnologiya. Himichna promislivost. Rizni galuzi promislivosti ta remesla. Budivelnna promislivost.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini.
14. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2011). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 7/9 Mistectvo. Igri. Sport. Movoznavstvo. Hudozhnya literatura. Literaturoznavstvo. Geografiya. Istoriya.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini.
15. *Universalna desyatkova klasifikaciya. Struktura, pravila vedennya ta indeksuvannya (GOST 7.90—2007, MOD) : DSTU 6096:2009.* (2009). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukraini.

Надійшла до редакції 16 листопада 2020 року

УДК 655.3.06:025-028.27]:006.032ISBN](477)](045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2020.11(292).16-22

Ірина Погореловська,
завідувач відділу Міжнародної системи
стандартної нумерації книг (ISBN)
Книжкової палати України,
e-mail: isbn@ukrbook.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7530-7646>

Електронні видання в координатах системи ISBN

У статті визначено загальні тенденції й перспективи розвитку електронного книговидання у світі та Україні, розглянуто порядок надання ISBN електронним виданням.

Зауважено, що електронне книговидання демонструє високий рівень інноваційного розвитку. Моніторинг вітчизняних неперіодичних електронних видань та результати аналізу документного потоку обов'язкових примірників видань, що надходять до Книжкової палати України відповідно до чинного законодавства, свідчать про те, що в процесі оформлення видань у видавців виникають труднощі з правильним трактуванням окремих положень чинних правових і нормативних документів. Часто видавці надають ISBN електронним виданням неправильно. Подано рекомендації щодо ідентифікації неперіодичних електронних видань у системі ISBN та наведено приклади.

Окреслено проблеми, що виникають в учасників вітчизняного книжкового ринку щодо електронних видань; наголошено на важливості дотримання вимог правових та нормативних документів із видавничої справи, зокрема стосовно оформлення вихідних відомостей, адже видання, випущене відповідно до чинних національних стандартів, має значно вищі шанси швидко знайти шлях до цільової аудиторії.

Ключові слова: електронне книговидання; електронне видання; аудіовидання; вихідні відомості; цифрова дистрибуція; Міжнародна система стандартної нумерації книг; ISBN

Постановка проблеми. Початок 2020 р. ознаменувався зусиллями міжнародної спільноти стримати поширення пандемії COVID-19. Світ перевернувся. Звичний уклад життя кардинально змінився. Весною ООН у своїй доповіді закликала всі країни починати будувати нову економіку, оскільки вороття до старої моделі вже немає [1]. Йдеться про прискорений перехід до цифрової економіки, щодо якого Конференція ООН із торгівлі та розвитку (UNCTAD) виокремлює три (всього їх шість) основні тренди цифровізації, а саме: дистанційну роботу та використання технологій зв'язку; негативний вплив на окремі цифрові платформи (подорожі, туризм); зміну звичок споживачів [2].

А втім, усе має два боки. По всьому світу, на тлі глибоко "просвіщеного" ритейлу, що продовжує вдаряти по низці економічних галузей, спостерігається різке зростання онлайн-продажів. Не минуло це й книжкову галузь, що глобально втратила на продажах офлайн, однак намагається компенсувати негативні наслідки завдяки онлайн. Добре, що свого часу розумні люди

придумали інтернет, мобільний зв'язок, гугл, соціальні мережі та ще купу корисних речей, врятувавши від безмовності та бездіяльності цей світ загалом і книговидання зокрема. До слова, внаслідок суттєвого зростання онлайн-замовлень навесні Amazon збільшив штат працівників на 75 тис. осіб [3]. Зафіксовано суттєве підвищення активності користувачів стрімінгових сервісів. Попри всі випробування книжкова галузь еволюціонує.

Сьогодні більшість видань, наявних на світовому книжковому ринку, виходять у друкованому форматі, проте кількість їхніх електронних аналогів та розмаїття самостійних електронних видань, випущених у різних електронних та аудіоформатах, щорічно зростає. Аудіокниги вже вибули з розряду "нішевих" видань і наразі демонструють позитивну динаміку продажів й активне формування окремого ринку. За оцінками міжнародної мережі Deloitte, 2020 р. обсяг світового ринку аудіокниг зростає на 25% — до 3,5 млрд дол. [4]. Відбувається повсюдне становлення розвинутої інфраструктури електронного книго-